

HANDLINGSPLAN MOT VÅLD I NÄRA RELATIONER

Mullsjö kommuns socialtjänst
Revideras 2012

Antagen av kommunstyrelsen 20090826

Våld i nära relationer och barn som bevittnar våldet

Handlingsplanens syfte och tillgänglighet

Denna handlingsplan har som syfte att beskriva de mål och insatser som Mullsjö kommuns socialtjänst har angående våld i nära relationer. Det ska vara allmänt känt att Mullsjö kommuns socialtjänst har en handlingsplan mot våld i nära relationer. Handlingsplanen ska vara tillgänglig på intranätet samt på kommunens hemsida. Varje berörd sektor ska tillhandahållas varsitt exemplar. Till handlingsplanen ingår det små broschyrer som ska vara tillgängliga för offentligheten. Broschyerna är främst riktade till den utsatta och beskriver hjälp som finns att tillgå samt hänvisningar till den som vill få stöd och hjälp. Broschyerna ska vara lättåtkomliga, företrädesvis på allmänna platser samt olika kommunala verksamheter såsom socialkontoret, biblioteket, vårdcentralen, skolor, m.m.

Våldets omfattning

Mäns våld mot kvinnor är ett globalt och mångfacetterat problem. Våldet medför såväl samhällsekonomiska som samhällsociala konsekvenser. Världshälsoorganisationen WHO beräknar att en tredjedel av världens kvinnor och flickor någon gång eller flera gånger utsatts för våld eller våldtäkt. I ungefär hälften av alla mord på kvinnor är deras partner förövaren. Mäns våld mot kvinnor är inte begränsat till fysiskt våld. Med våld anses såväl fysisk som psykisk våld och det förekommer i alla samhällsgrupper och i alla åldrar. Det går inte att säga att det gäller särskilda personer eller relationer.

Under 2008 polisanmälades 28 315 fall av misshandel av kvinnor över femton år i Sverige. I 20 810 fall var kvinnan bekant med förövaren, vilket i snitt innebär 57 anmälningar om dagen. Anmälningarna om misshandel mot kvinnor i Sverige har ökat med 33 procent de senaste tio åren. Dessa siffror visar ändå inte våldets hela omfattning eftersom de flesta fall aldrig anmäls.

Definition av ”våld i nära relationer”

Fokus för denna handlingsplan är det systematiska fysiska, psykiska och sexuella våld som förekommer inom nära relationer. Med *nära relationer* avses förutom make, sambo, registrerad partner, fästman, pojkvän även relationen mellan syskon samt vuxna barn och äldre föräldrar. I begreppet räknas likaså relationen mellan den utsatta kvinnan och omsorgspersonal in. Juridiskt inkluderas brotten misshandel, olaga hot, grov kvinnofridskränkning, våldtäkt, sexuellt utnyttjande/tvång m.m. Våld mot kvinnor är en kränkning av den kroppsliga integriteten och kvinnors grundläggande friheter och rättigheter. Det är en brottslig handling. FN antog 1993 ”Deklarationen om avskaffandet av våld mot kvinnor” vars definition av genusrelaterat våld ligger till grund för denna handlingsplan.

”Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet.”

Klargörande av begreppet ”våld”

Aktiva fysiska övergrepp: slag, sparkar, bett, knuffar, strypningsförsök, vapenhot för att hota eller skada. Resulterar ibland i mord.

Passiva fysiska övergrepp: uppträda på ett sätt som får kvinnan att inte kunna slappna av, hålla kvinnan vaken om natten, förhindra att hon får tillgång till hälso- och sjukvård etc.

Psykiska övergrepp: överdriven svartsjuka, kontrollbehov beträffande kvinnans tider, aktiviteter, klädsel och frisyra, försöka sätta gränser för vem hon träffar eller pratar med,

trakasserar henne på arbetet, förstör hennes betydelsefulla ägodelar, drar sig undan närmanden eller sex, hotar med att flytta barnen eller hotar med självmord, plågar och skadar husdjur.

Verbala övergrepp: ständig kritik, förödmjukande tilltal, nedvärdering, orättvisa beskyllningar, falska anklagelser om otrohet, hot om våld mot kvinnan och personer som är viktiga för henne.

Sexuella övergrepp: att tvinga kvinnan till sexuella handlingar mot dennes vilja inklusive att titta på porrfilm, att behöva utstå smärta vid sexuellt umgänge, smitta kvinnan med könssjukdom på grund av vägran att använda skydd, att vilja vill ha samlag direkt efter misshandeln.

Ekonomiskt övergrepp: vägra kvinnan tillgång till familjens pengar, eller att hon inte har något att säga till om hur pengarna ska användas, att kvinnan blir övertygad att skriva på skuldbrev eller att hon blir frångången sina pengar.

Själsligt övergrepp: degradera kvinnans tankar och värderingar, förhindra kvinnan att utöva sitt tänkande.

Kvinnofridskränkning: våldsbrott riktat mot kvinnor där gärningsmannen är en man som kvinnan är eller varit gift eller sambo med.

Socialtjänstens uppdrag

Socialtjänstens ansvar för våldutsatta kvinnor regleras framförallt i socialtjänstlagen. (SoL).

Socialtjänstlagen kap 2

2 § Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Socialtjänstlagen kap 5

11 § Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden skall särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden skall också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp. Lag (2007:225).

Utifrån socialtjänstlagen, har Mullsjö kommuns socialtjänst ett ansvar gentemot våldutsatta kvinnor och barn som bevittnar våldet. För att kunna säkerställa det ansvaret på ett värdigt sätt, behövs det en handlingsplan som fastställer kommunens ställningstagande och mål i kvinnofridsfrågor. Uppdraget för socialtjänsten gäller alltså våldutsatta kvinnor och barn som bevittnar våldet. Uppdraget för Mullsjö kommuns socialtjänst gäller likaså kvinnor som utsätts för våld i samkönade relationer. Män som utsätts för våld i samkönade och i heterosexuella relationer utesluts inte från att omfattas av de åtgärder som beskrivs i handlingsplanen, utan förhoppningen är att dessa även ska komma dem tillgodo.

Mål och insatser för Mullsjö kommuns socialtjänst

Mål

- Att synliggöra, belysa och förebygga våld mot kvinnor och deras barn som bevittnar våldet i hela kommunen.
- Att verka för att fler kvinnor och barn vågar söka hjälp och anmäla våldsbrott.
- Säkerställa att kvinnan får ett professionellt bemötande oavsett vilken enhet inom socialtjänsten hon söker sig till.
- Att i samarbete med andra myndigheter, organisationer och intressenter ge skydd till kvinnor som utsatt för våld samt till barn som bevittnar våldet.
- Att kunna erbjuda stödinsatser till barn som bevittnat våld.
- Att på långsiktigt plan kunna erbjuda män som misshandlar eller hotar kvinnor att bryta sitt beteende.

Insatser

- I syfte att kvalitetsutveckla och förbättra socialtjänstens arbete inom kvinnofrid ska socialtjänsten stäva efter att skapa en tjänst som kvinnofridssamordnare. Denna ska arbeta med att bevaka, synliggöra, belysa och förebygga våld mot kvinnor. Eftersom kvinnofridsfrågor inte endast berör socialtjänsten, bör kvinnofridssamordnaren ha möjlighet att ge rekommendationer samt arbeta med andra kommunala verksamheter och andra intressenter. På så sätt kan det säkerställas ett gott resultat inom kvinnofridsarbetet. Kvinnofridsarbetet ska vara känt inom kommunen.
- Det ska finnas en uttalad samverkan mellan olika myndigheter, kommunala enheter och organisationer som ska upprättas och stimuleras genom exempelvis gemensamma utbildningar och möten. För att detta ska fungera på bästa sätt krävs det en nätverksgrupp med kontaktpersoner i olika sektorer. Kontaktpersonerna ska erbjudas kompetensutveckling i form av utbildning i kvinnofridsfrågor. På detta sätt uppnås samförstånd och ökad förståelse för ämnesområdet vilket kan bidra till ett mer professionellt bemötande. Kontaktpersonerna ska även ha som uppgift att bevaka kvinnofridsfrågor och koppla det till sin egen verksamhet.
- Socialtjänsten bör i sitt insatsarbete ta hänsyn till gruppen ”särskilt sårbara kvinnor” Dessa grupper utgörs av:
 - ✓ Kvinnor med missbruksproblem
 - ✓ Kvinnor med funktionsnedsättningar
 - ✓ Kvinnor i samkönade relationer
 - ✓ Kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld
 - ✓ Kvinnor med utländsk bakgrund
 - ✓ Äldre kvinnor

- De olika enheterna inom Mullsjö kommuns socialtjänst; Individ- och familjeomsorgen, Äldreomsorgen samt Handikappsomsorgen, ska ha riktlinjer och rutiner för hur de ska hantera en våldutsatt kvinna och vilka insatser de kan erbjuda. Varje enhet ska anpassa sina handlägningsrutiner till sin verksamhet och dess behov. Riktlinjerna och rutiner ska revideras och utvärderas årligen.
- En informationsbroschyr ska vara tillgänglig för offentligheten där det framkommer vart en våldutsatt kvinna kan vända sig. Dessa broschyrer ska finnas tillgängliga på olika kommunala verksamheter/enheter samt hos andra intressenter. Broschyerna ska även finnas på andra aktuella språk (ink. punktskrift vid behov) för att maximera chansen att nå ut till alla kommunens invånare. Utdelningspolicyn av dessa ska vara generöst. Broschyerna ska revideras årligen då det är viktigt att informationen i broschyrerna är gällande.
- Individ och familjeomsorgen skall ha två socialsekreterare som är särskilt ansvariga för att bevaka kvinnofridsfrågor och rutinerna kring handläggningen. I den mån det går, ska dessa socialsekreterare handlägga våldutsatta kvinnor och barn då de besitter specialkunskaper i kvinnofrid.
- Socialtjänsten ska arbeta fram stödinsatser för barn som bevittnat våld i nära relationer.
- Socialtjänsten ska uppmärksamma män som misshandlar eller hotar kvinnor samt verka för att arbeta fram stödåtgärder.